

Slavík modráček střeoevropský (*Luscinia svecica cyanecula*) zahníždil na rybníku Sopřeč u Pardubic

The Bluethroat (*Luscinia svecica cyanecula*) bred on Sopřeč Pond near Pardubice town

František Štancí

533 43 Rohovládova Bělá, čp. 81

Úvod

Od 70. let minulého století v Čechách prokazatelně hnízdí dva poddruhy slavíka modráčka. Slavík modráček střeoevropský (*Luscinia svecica cyanecula*), vyznačující se bílou hvězdou uprostřed modrého pole na hrudi, se stal během posledních 30 let pravidelným hnízdičem na mokřadních lokalitách v jižních a západních Čechách a začíná expandovat i do dalších oblastí (např. KVEREK 1992, LEMBERK 1997, ŠTASTNÝ et al. 1997, HORÁK & HARANT 2001). Slavík modráček tundrový (*Luscinia svecica svecica*), který má oranžovou hvězdu uprostřed modrého pole na hrudi, v nehojném počtu hnízdí v oblastech krkonošských vrcholových rašeliníšť (MILES 1978, CHUTNÝ 1991, 1996).

Materiál a metodika

Rybník Sopřeč (50° 05'N, 15° 34'E) se nachází 5 km od města Přelouč ve východních Čechách. Rozlohou 86 ha patří mezi největší v oblasti. Rybník obtéká strouha, porostlá hustým rákosím a ostrůvky křovin. Dříve se táhl při okrajích až 80 m široký pruh rákosin bez křovin a stromů. Po jeho nedávném odbahnění a vyhrnutí byly rákosiny zredukovány na 1 – 30 m široké pásy a na vyhrnutých deponiích vyrostly porosty křovin (bez černý, vrba, svída, šípek). Tím se změnil nejen ráz rybníka, ale i hnízdičí a protahující avifauna.

Ptactvo je na této lokalitě dlouhodobě sledováno od roku 1945 (ŠTANCL 1968 a,b). V roce 2002 byla lokalita pravidelně navštěvována od března (v červnu a červenci přibližně jednou za týden) a na obtékající strouze a v rákosí při okrajích rybníka byl prováděn odchyt ptáků pomocí nárazových sítí.

Výsledky a diskuse

Ačkoliv byly na rybníku Sopřeč již dříve pravidelně zaznamenány oba poddruhy slavíka modráčka v průběhu jarního i podzimního tahu (ŠTANCL 1968 a,b), do roku 2002 nebylo prokázáno, že by zde některý pár zahníždil. První možnost hnízdění modráčků naznačil 4.8.1999 odchyt mladého ptáka na 2 km vzdáleném rybníku Strašovském. Tento pták byl na stejném místě kontrolován i 23.8.1999.

Výrazná změna ve výskytu slavíka modráčka střeoevropského během hnízdního období nastala v roce 2002. Dne 29.3. byl v podvečer na strouze

obtékající rybník odchyten a okroužkován adultní samec. Tento pták byl potom na stejném místě postupně kontrolován ještě 1.8. a 18.7. Od 30.6. byli v rákosinách okolo strouhy pozorováni další modráčci, zřejmě mladí ptáci vyvedení z hnízda. Tato domněnka byla 5.7. potvrzena odchytem mláděte v kroupnatém šatě s nedorostlým ocasem (šat mladých ptáků krátce po vyvedení) a pelichající adultní samice. Další mláďata byla na lokalitě odchytena 26.7. (tři jedinci) a po jednom mláděti 31.7. a 7.8.

Kromě toho byl 5.7.2002 na lokalitě Sopřeč kontrolován i adultní samec slavíka modráčka středoevropského, který byl 9.7.2001 kroužkován jako mladý pták v 7 km vzdálené SPR Bohdaneč. Je pravděpodobné, že tento pták pocházel z úspěšného hnízdění na Bohdanči (viz LEMBERK 1997) a ke hnízdění přesídlil na nedaleký rybník Sopřeč.

Další zajímavostí byl také 12.7.2002 kontrolní odchyt adultního samce slavíka modráčka středoevropského, který byl 2.8.1996 kroužkován jako mládě na hnízdišti v Plané nad Lužnicí. Tento pták během 6 let přesídlil na vzdálenost 101 km.

Z uvedených údajů o počtech odchytených dospělců a mláďat v hnízdním a pohnízním období 2002 na lokalitě Sopřeč se dá předpokládat, že zde vyhnízdily minimálně jeden až dva páry slavíka modráčka středoevropského. Rybník Sopřeč se tak přiřazuje k dalším z rozšiřující se řady známých hnízdišť tohoto druhu v Čechách.

Souhrn

Príspevek shrnuje údaje o odchytu slavíka modráčka středoevropského (*Luscinia svecica cyaneola*) na rybníku Sopřeč u Pardubic (50° 05'N, 15° 34'E) ve východních Čechách v roce 2002. Během hnízdního a pohnízního období zde byli odchyteny tři adultní samci, jedna adultní samice a šest tohoročních mláďat v šatu mladých s nedorostlým ocasem. Na základě odchyťových dat se dá předpokládat, že zde vyhnízdily minimálně jeden až dva páry slavíka modráčka středoevropského.

Summary

The paper summarises data of the Bluethroat (*Luscinia cyaneola*) catch on Sopřeč Pond near Pardubice town (50° 05'N, 15° 34'E, eastern Bohemia) in 2002. During the breeding and post-breeding seasons three adult males, one adult female and six young in juvenile plumage with not fully-grown tail feathers were caught. On a basis of the catching data the author assumes that at least one or two pairs of the Bluethroat bred in the locality in 2002.

Literatura

- HORÁK J. & HARANT K., 2001: Pravděpodobné hnízdění slavíka modráčka (*Luscinia svecica*) v Železných horách. *Panurus*, 11: 139-140.
- CHUTNÝ B., 1991: Sledování populace slavíka modráčka tundrového (*Luscinia svecica svecica*) v Krkonoších. *Panurus*, 3: 123-136.
- CHUTNÝ B., 1996: Modráček tundrový (*Luscinia svecica svecica*) v Krkonoších už i s bílou hvězdou. *Panurus*, 7: 31-37.
- KVEREK P., 1992: Slavík modráček středoevropský (*Luscinia svecica cyaneola*) na úpatí Českého ráje. *Panurus*, 4: 73-76.
- LEMBERK V., 1997: Příroda na Pardubicku dříve a nyní. *Východočeské muzeum, Pardubice*.

- MILES P., 1978: Slavík modráček tundrový (*Luscinia svecica svecica*) hnízdí v Krkonoších. *Prunela*, 4: 3-7.
- ŠTANCL L., 1968a: Ptactvo rybníka „Sopřeč“. *Acta Musei Reginae-Hradensis S.A. Scientiae Naturales*, LX: 157-193.
- ŠTANCL L., 1968b: Ptactvo rybníka „Sopřeč!“. *Ochrana přírody, ochrannářský průzkum*, 4: 13-16.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K., 1997: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 1985-1989. *H&H, Jinočany*.

ISBN 80-86046-67-2